

תקציר מנהלים של מסמך מדיניות

השלכות הקורונה והמחאה החברתית בארה"ב (חלק 1/3): התמודדות עם האנטישמיות השחורה

סקרים בקרב יהודי ארה"ב מצביעים על חשש גובר מפני העלייה החדה באנטישמיות בארה"ב. **במיוחד מושכת את תשומתהלב הציבורית לאחרונה אנטישמיות שמקורה בקהילות שחורות.**

העלייה החדה באנטישמיות מיוחסת להשלכות משבר הקורונה, אולם, מסמך זה מצביע דווקא על ההזדמנויות הטמונות לנוכח מאפייני המחאה החברתית בארה"ב שפרצה בעקבות הריגתו של ג'ורג' פלויד, לשקם את ההון הפוליטי והחברתי של הקהילה היהודית שנשחק בשנים האחרונות, והפך לרכיב מרכזי במערכת היחסים בין ישראל לבין ארה"ב ובביטחון הלאומי של מדינת ישראל. אוסף הנסיבות האלו עשוי לאפשר את חידוש שיתוף הפעולה ההיסטורי בין הקהילה היהודית לקהילות השחורות בארה"ב במאבק נגד הגזענות הממוסדת בארה"ב, שבה העלייה של פוליטיקת הזהויות צפויה לעצב את המערכת החברתית והפוליטית בעתיד הנראה לעין. בניצול ההזדמנות הזו טמון הפוטנציאל לעכב או למנוע את תהליך הפיכתה של ישראל לנושא חד-מפלגתי, לנוכח השחיקה של תמיכת המפלגה הדמוקרטית בישראל.

הפריחה של האנטישמיות 'הקלאסית' בקרב ארגונים של הקהילה השחורה בארה"ב מזוהה עם לואיס פרחאן, מנהיג תנועת 'אומת האסלאם', אשר אמירותיו הגזעניות מבוססות על הטענה שהעוצמה היהודית היא חלק ממנגנון הדיכוי של ארה"ב הלבנה, והיא רכיב מרכזי השולל את זכויותיה של האוכלוסיה השחורה. לאחרונה, שורה של אנשי תקשורת וסלבריטאים מוכרים בארה"ב ציטטו אמירות אנטישמיות של פרחאן בתקשורת. ואולם בהכללה, סוג זה של אנטישמיות רחוק מלהיות מקובל בשיח הציבורי המרכזי והוא גרר גינוי גורף. הרוב המוחלט של האישים שציטטו את פרחאן – בין היתר, הקומיקאי ניק קאנון, כוכב ליגת הפוטבול הלאומית דשון ג'קסון, והשחקן ליגת ה-NBA לשעבר סטפן ג'קסון – חזרו בהם והתנצלו על התבטאויות אלו.

בה בעת, 'אנטישמיות פרוגרסיבית' שמקורה בחוגי שמאל רדיקלי ונשענת לכאורה על שיח פלורליסטי, לא זוכה לגינוי גורף בשיח הציבורי המרכזי, ואף אינה מתמודדת מול קונצנזוס יהודי רחב שמוכן לפעול נגדה. ניתן לתאר האנטישמיות 'הפרוגרסיבית' כאפליה ודעות קדומות נגד יהודים המבוססות על: סדר יום אנטי-ציוני הרואה ביהודים את האחראים ליחטא הקדמון של הציונות, ומאשימה אותם במפורש או במשתמע בנאמנות כפולה; דחייה של הראייה היהודית העצמית את היהודים כקולקטיב, ולכן דחייה גם של כל טענה לאפליה או לקיפוח של היהודים כקבוצה מובחנת באוכלוסיה; ראיית הקהילה היהודית כחלק מהממסד של אמריקה הלבנה שאחראי למבנה החברתי הנוכחי המקפח זכויות מיעוטים, והמלווה בדרישה שיהודים יכירו בפריביליגיות ובכוח שלהם.

ההתפתחות החשובה עליה מצביע מסמך זה היא הירידה בנפח של ביטויי האנטישמיות 'הפרוגרסיבית' במחאה שהתפתחה בעקבות הריגתו של ג'ורג' פלויד, בהשוואה למחאה החברתית שפרצה בעקבות מהומות פרגוסון (2014):

מהומות פרגוסון (2014) עיצבו את דפוסי המחאה החברתית בארה"ב על בסיס תיאוריית 'קואליציית המיעוטים' (intersectionality, ובתרגום מילולי 'הצטלבויות') אשר מאפייניה איפשרו לאנטישמיות פרוגרסיבית לפרוח (ראו [מסמך ראות על קואליציית המיעוטים כאן](#)). לפי תיאוריה זו שהפכה לרעיון מניע לפעולה, קיימת חפיפה רבה בין סוגי האפליה והדיכוי שחוות אוכלוסיות מוחלשות, ולכן יש לעודד שיתוף פעולה 'ולהתיך' מאבקים של אוכלוסיות מוחלשות נגד מקור הדיכוי החברתי שהוא הממסד הלבן. קבוצות אנטי-ישראלית שתומכות בחרם על ישראל הפכו

לחלק אינטגרלי מקואליציית המיעוטים, ובכך דחקו את גליהם של ארגונים קהילתיים יהודים או של יהודים אינדיבידואלים, ככל שלא היו מוכנים לאמץ אג'נדה אנטי-ישראלית.

ואולם המחאה החברתית הנוכחית בעקבות הריגתו של ג'ורג' פלויד מבוססת על תפיסה המקדשת את הייחודיות של מאבק השחורים (black exceptionalism) ופחות מבליטה את המשותף למאבק של השחורים עם מאבקם של אוכלוסיות אחרות, כמו שמציעה המסגרת הרעיונית של קואליציית המיעוטים. כך גם תפיסת הייחודיות של מאבק השחורים דחקה בשנה האחרונה את תפיסת 'קואליציית המיעוטים' כבסיס התיאורטי למאבק נגד הגזענות הממסדית בארה"ב. העקרונות שעומדים בבסיס המסגרת המקדשת את ייחודיות מאבק השחורים פותחו בשנה החולפת בפרוייקט שעורר הדים בארה"ב בשם 1619 של הניו-יורק טיימס. לא מן הנמנע שלתהליך זה תרמה גם מגיפה הקורונה, אשר מאתגרת את רעיון הגלובליזציה ללא גבולות ומחלישה את הדומיננטיות של ערכים ומאבקים אוניברסליים בשיח הפרוגרסיבי, לטובת מיקוד בתפיסות מקומיות, לאומיות וקהילתיות. רעיון הייחודיות של האפליה והמאבק של השחורים בארה"ב זוכה להזדהות רבה גם מעבר לקהילה השחורה, בקרב סקטורים נרחבים בחברה האמריקאית, במיוחד בקרב חוגים פרוגרסיביים.

התפתחות זו של הדגשת הייחודיות של מאבק השחורים, יצרה מכשול לארגונים אנטי-ציוניים להרחיב את סדר היום של המחאה הנוכחית, ולכלול בו ביטויים של אנטישמיות פרוגרסיבית כפי שהיה במאבקם מאז מהומות פרגוסון.

אמנם הירידה בביטויי אנטישמיות 'הפרוגרסיבית' במחאה החברתית הנוכחית עלולה להיות זמנית בלבד, אך היא יוצרת הזדמנות נדירה עבור ארגונים קהילתיים יהודים ופרו ישראלים לחדש את שיתוף הפעולה ההיסטורי עם ארגונים פרוגרסיביים ובעיקר עם ארגוני הקהילה השחורה. לחיזוק הקשרים עם הקהילה השחורה עשויות להיות השלכות דרמטיות על מעמדה של ישראל בשיח הציבורי ובפוליטיקה האמריקאית בעידן של עלייה בפוליטיקת הזהויות.

אף כי בקרב הארגונים המרכיבים את תנועת ה- Black Lives Matter - שהפכה להיות הפנים של המחאה החברתית הנוכחית - קיימים גורמים שלהם סדר יום אנטי-ישראלי, קול זה אינו מרכזי במחאה הנוכחית. זאת ועוד, המבנה המבוזר של התנועה מאפשר התקשרות פוטנציאלית עם חלקים שונים בתנועה. בנוסף לכך, התמיכה במאבק הפלסטיני או בחרם על ישראל של ארגונים המרכיבים את תנועת BLM, נבעו מהזדהות וסולידריות עם גורמים אנטי-ישראליים, אולם אינם מעוגנים בתפיסת עולם אידיאולוגית או עקרונית. כמו כן, איום 'העליונות הלבנה' (white supremacy) עשוי לעודד שיתוף פעולה בין גורמים בתנועה זו לארגונים יהודיים כחלק מהמאבק נגד גזענות.

מגפת הקורונה מציבה את הקהילה היהודית מול אתגרים מורכבים, בהם גם משבר פיננסי חמור. במצב הנוכחי, קהילות יהודיות יצטרכו ליצור סולם של סדרי עדיפויות שישמש גם אינדיקציה לתמיכה פיננסית. על רקע המחאה החברתית בארה"ב וההזדמנות שעליה מצביע מסמך זה, עולה בברור כי מערך ארגוני 'קשרי הקהילה', שמורכב מארגונים שמנהלים את 'יחסי החוץ' של קהילות יהודיות ועוסקים ביצירת מערכות יחסים עם אוכלוסיות חברתיות אחרות, הוא צורך השעה. יכולתה של הקהילה היהודית להשתלב במאבק נגד הגזענות הממסדית וליצור מערכות יחסים עם אוכלוסיות אחרות ישפיע על מערכת היחסים בין ישראל ליהדות התפוצות, על יחסי ישראל ארה"ב ואפילו על הזהות וההמשכיות היהודית.

[למסמך המלא באנגלית לחצו כאן](#)